

בסג'רה אין חשמל ועששיות הנפט אינן מאירות די צרכן את הטוריה של ביג'י

שזוכית האחת מהן היתה שבורה. העי ששיות האירו את החדר באור עמום. לק ראת האורחים הבלתי-צפויים הדליקה לאה פבריקנט עששית נוספת שריככה את הצל- לים. על מרפסת השעשענית המצוירת היה פרוש עתון בוקר.

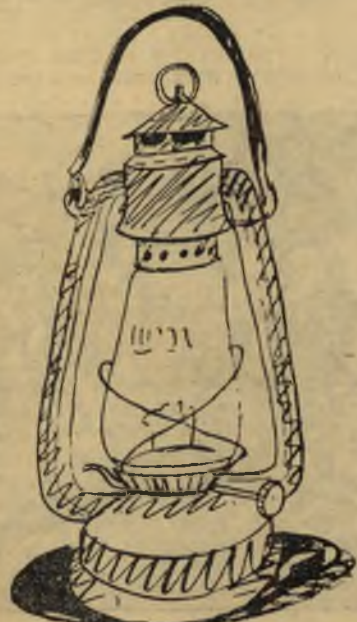
אריה פבריקנט חייך אלי מתחת לשפמו הלבן ואמר: "מה יש כאן לכתוב על חש- מל? אפשר לחיות עם חשמל ואפשר גם לחיות בלי חשמל. כשאנחנו באנו לסג'רה, באלף תשע מאות ושלוש, לא היה לנו, לא רק חשמל, אפילו מנורות נפט לא היו, וגם בלילות לא היו בריצפה. בלילה האירו ב- פחיות עם שמנ'יות, ובתוך השמן שמו פתיל מצמר — זה כמו חנוכיה אבל עם נר אחד. רק אחרי הרבה זמן באו מנורות הנפט וזה מה שאתה רואה על השולחן זו כבר מנורה גדולה, מספר שש. באותם הימים היו לנו מנורות מספר שניים ורק אחרי שנים הביאו מספר ארבע."

"ולמה אינכם משתמשים במנורת לוכס?"
"אין לנו לוכסים מפני שלאה מפחדת מ לוכסים. היא בכלל מפחדת מכל מיני דברים של נפט שיכולים להתפוצץ."

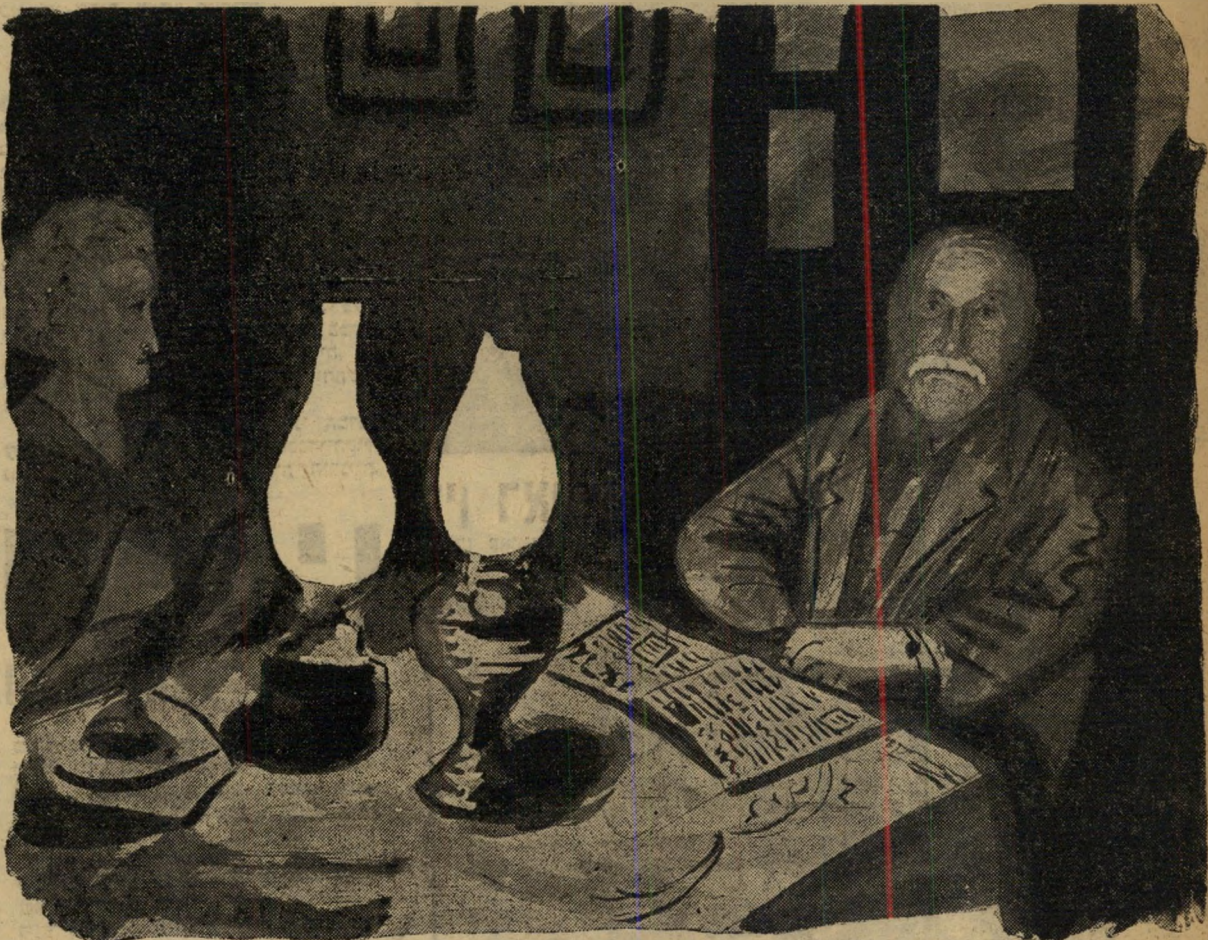
בעוד הוא מדבר, הרמתי את עיני כלפי התיקרה וגיליתי נברשת חשמל מזוכית, בעלת שלש מנורות. הנברשת השתלשלה מהתיקרה במין חוצפה של חילול הקודש. כמו רב אורתודוכסי שנוסע ביום כיפור ל בית-הכנסת בקאדיאק, או כמו קיבוצניק ש הולך לרעות את העדר עם סמוקינג ו צילינדר. פבריקנט ראה את המבט שלי ואמר: "אל תשים לב לזה. יש לא רק נברשות אלא אינסולציה חשמלית שלמה. עשיתו את זה לפני עשר שנים, כשקיננו את הגנראטור וחשבנו שהנה כבר יהיה לנו חשמל; אבל הגנראטור לא שחה שום דבר ועכשיו הוא בכלל לא עובד ושלחנו אותו לנצרת לתיקון."

לאה, שישיבה בקצהו השני של השולחן, חיכתה עד שבעלה יגמור ואו הוסיפה: "אני לא יודעת מה אתה חושב לכתוב אבל אני מקוה שיצא מזה משהו טוב. אולי זה ישפיע שיחברו אלינו סוף סוף חשמל מ רוסנברג. כבר נימאס לי כל הזמן עם המנורות האלה שכל הזמן מתפוצצות... וגם תכתוב, שאם לא יסדרו את ה חשמל יעזבו את המקום. לא אנחנו כמובן, מפני שאנחנו כבר לא נוזז מפה אבל הצעיר רים יעזבו."

יצאתי שוב אל החושך, כשפנסו של אריה פבריקנט מאיר לפני את הדרך ולאור הפנס אני רואה שלא נכתב מה שאמרתי קודם שהחושך של סג'רה הוא אותו החושך בכל מקום. לא, החושך של סג'רה הוא יותר שחור ואפל מאשר חדר מדרגות בלתי-מואר בתל-אביב ואולי אפילו יותר שחור מהחושך של מכות מצרים בהגדה של פסח.

פנס כזה מוגרשים בסג'רה את הגנבים

משפחת פבריקנט עם עששיות הנפט, שאחת מהן שלמה ואחת מפוצצת

אך בהמשך נאווה של חיים ראיתי שהוא מדבר ישר לעיניו. חשמל זה לא רק דבר שמניע רכבות מינאטוריות ומאיר מסעדות באורות צבעוניים. לפעמים חוץ החשמל בשביל להאיר את הברות שהילד לא יפול לפניו ולא יעקוץ אותו נחש וכשיש חשמל אפשר גם להאיר מנורה בלול, שהתנגולות שילו יותר ביצים וזוהו אפשר לשלם חוב של של לירות לתהי."

אבל עולה חדש בסג'רה, זה בסך הכל עולה חדש בסג'רה. אחד שלא מבין שתנו עת חזיבת ציון התחלה לאור גרות של חלב ובכל זאת לא קילקל לו אף אחד את העיני גים. בשביל זה אמרתי לתמר אידלשטיין שאני צריך לראות מישהו מהותיקים. מישהו כזה שיש לו גנראטור שלא פועל ושעדיין זוכר כיצד תקע דויד גרין את הקילשון בערימת הזבל ולא היה לו כוח להוציא אותו משם מפני שאכל רק שלושה זיתים שחורים לארוחת-הצהריים.

"אל תדאג, הרגיעה אותי תמר, אבאי אותך לאחד כזה." ומיד שאלה את בעלה ואת מנחם חיים אם כדאי להביא אותי לשליטא או לפבריקנט? על זה היו הדעות חלוקות. בעלה אמר שהכי מתאים להביא אותי לשליטא אבל תמר אמרה שפבריקנט. הלכנו לפבריקנט.

את הדרך עשינו כמובן בחושך. זה לא היה חושך מיוחד במינו כמו שאתם יכולים לחשוב. זה היה חושך רגיל כמו בחדר מדרגות שאין בו אור. החושך, שלא כאור, אינו מפלה בין העיר לבין הכפר. הלכנו בחושך עד שדפקנו בדלת. שמענו מבפנים מנעול חורק ומישהו אומר למישהו: "אני מתפלל מי זה יכול לבוא כליכך מאוחר." הסתכלתי בשעוני. היטה היתה שש בערב. אריה פבריקנט הוא באמת ותיק. אפילו אצרף לשנותי את החדשים שביליתי ברתם, עדיין לא אגיע למלוא שנותי של פבריקנט בסג'רה. יחד עמו היתה גם אשתו לאה מבית הלפרין, מוכרוני-עקב. בעת בוואנו ישרו השנים ליד השולחן והתכוונו לארוחת- ערב. על השולחן בערו שתי עששיות נפט

הלוכס לא רצה לבעור. "זה לוכס מחורבן", אמר אחד. "לא שחה שום דבר. כמו הגנ- ראטור של ההתיקים" מזה הבנתי שיש להם גנראטור. זאת אומרת, שבכל זאת יש להם חשמל להאיר את שרידי הטוריה של בן-גוריון בחחה של רוגציבסקי.

"איוה מין גנראטור יש לכם כאן?" שאלתי את תמר אידלשטיין חברת החעי, מהגרת מרחובות שהתגלגלה לסג'רה עם התנועה מהעיר לכפר. "זה מין גנראטור כזה, שלא שווה שום דבר. זהו הגנראטור של החתי קים, שתיים עשרה משפחות בערך קנו להם גנראטור והוא לא עובד. כל הזמן מקולקל ועכשיו שלחו אותו לנצרת לתיקון. אבל עוד מעט יהיה טוב. עוד מעט יביא לנו חשמל מחברת החשמל."

"ואיך אתם חיים בינתיים?"
"בינתיים רע מאוד. אתה רואה: מדליקים לוכסים, מדליקים מנורות נפט... כאן נכנס לתוך דבריה מנחם חיים:

"אתה, את תני לי לספר לו. אני אגיד לך ואתה יכול לכתוב את זה. לנו יש מזל מגולגל. כן, מגולגל! בלילה חושך פה כאילו שאין נקודה וביום בית-קברות. ב לילה תהוו ובוהו, לא רואים כלום. אני כל הזמן מפחד שאולי הילדים שלי שיחיו, יפלו לבור או יעקוץ אותם נחש. איך אפי שר ככה לחיות? הקרובים שלי גרים פה ו בחתי לראות אותם לפני שש שנים. הת חתנתי עם הבת שלהם ועכשיו אני פה. כל הזמן בלי חשמל, בחושך. אפילו אני רוצה לצאת מפה פעם, לא יכול. אפילו לטייל אין זמן. בחיפה הייתי פעמיים. פעם אצל הסוכנות ופעם בבית המשפט. היה לי עניין כזה, שפעם הייתי חייב שש לירות בשביל המים, חתכו לי את המים. אמרתי להם: "מה זה פה, גיוגול? הילדים שלי רוצים לשתות! לקחתי פטיש ושברתי את הצינור. אפילו לא שברתי. רק עשיתי חור קטן שאפשר להוציא משם קצת מים לש תות. עשו לי מזה משפט בחיפה. נתנו לי חודש מאסר-על-תנאי. בשביל שש לירות. בהתחלה חשבתי שיש כאן אייבנה קטנה,

בזמן האחרון מהלכת שמועה, שב סג'רה עדיין אין חשמל. אי אפשר לקחת ברצינות שמועה כזו מפני שקשה להאמין, שמקום שבן-גוריון עבד בו בטוריה לא יהיה מואר בעשרה פרוזיקטורים. השמועה היא כליכך עיקשת שאינה מרפה מהאזוניהם. לכן נסעתי לסג'רה לבדוק את הדברים.

נסעתי לטבריה במאסר. הסתכלתי בדרך בכל השלטים, אבל סג'רה לא ראיתי. בטבר- יה הבטיח לי נהג אחד להביא אותי לסג'רה, והתחיל לנסוע בחזרה, בכיוון לעפולה.

נסעתי לשם בספיד גדול, מפני שהנהג אמר שלסג'רה צריך להגיע לפני שהשמש שוקעת כי בחושך לא רואים את המקום. נסע והורדתי אותי בשלט אילניה. שאלתי אותו: "מה זה?" אמר לי: "זה סג'רה!" אמרתי לו: "איך זה? הלא כתוב פה איל- ינה?" אמר לי: "זהו בדיוק. סג'רה זה לא בעברית. סג'רה זה אולי באידיש או בספני יולית. בעברית קוראים לזה — אילניה."

שילמתי לו עשר לירות והלכתי לחפש את ועד הכפר. באותו רגע שקעה השמש והיה עלי לרוץ מפני שידעתי שאם יתחיל החושך אאבד את סג'רה אחרי שבזזתי על זה יום שלם ועשר לירות.

לדים קטנים שראו שאני רץ, שאלו אותי: "לאן אתה רץ?" אמרתי להם: "אני מחפש את ועד המושבה. מי כאן הכי קרוב מועד המושבה?" ענו לי: "לך בדרך הוו עד שתגיע למעלה ושמ, בבית השני, תשאל על תמר אידלשטיין."

נכנסתי בבית השני וראיתי כמה אנשים עומדים ומתקנים מנורת לוכס. שאלתי אר תם: "איפה תמר אידלשטיין?" יצאה מתוך החבורה נערה תימניה ואמרה: "או אני, עכשיו, אחרי שמצאתי מה שחיפשתי, כבר לא היה לי מה למהר. ישבתי על כיסא וי הסתכלתי איך מתקנים את הלוכס, מפני שאף פעם עוד לא ראיתי דבר כזה, איך מתקנים לוכס. אצלנו בתל-אביב לא מתקנים לוכס אף פעם."

תיקנו את הלוכס והרכיבו אותו בחורה ואחרי שהרכיבו ניסו להדליק אותו אבל